

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ ОРГАНИЗАЦИОНИХ НАУКА

EVROPSKA UNIJA

Prof. dr Dragana Kragulj
Fakultet organizacionih nauka
Univerzitet u Beogradu
kragulj@fon.bg.ac.rs

Jan Tinbergen:

- “Integracija je ostvarenje najpoželjnije strukture međunarodne privrede, uklanjajući veštačke prepreke optimalnom funkcionisanju i smišljeno uvodeći sve željene elemente koordinacije i unifikacije”.

Bela Balaša:

- trgovinska integracija (“trade integration”)
- faktorska integracija (“factor integration”)
- integracija politika (“policy integration”)
- potpuna integracija (“total integration”)

Gradacija procesa integracije

Oblik	Slobodna trgovina	Zajedn. spoljna trgovina	Slobodna mobilnost faktora proizvod.	Harmonizacija ekonom. politike	Unifikacija ekonom. politike
Zona slobodne trgovine	*				
Carinska unija	*	*			
Zajedničko tržište	*	*	*		
Ekonomska unija – integracija politika	*	*	*	*	
Potpuna integracija	*	*	*	*	*

Source: Hitris, T. (1998) *European Union Economics* (Prentice Hall, London) p.1

- **9. maj 1950.** – **Šumanov plan** o osnivanju Evropske zajednice za ugalj i čelik (European Coal and Steel Community, ECSC)
- **18. april 1951.** – Šumanov plan kodifikovan u Parizu od strane Francuske, Zapadne Nemačke, Italije, Belgije, Holandije i Luksemburga.
- **10. avgusta 1952.** – **Pariski sporazum** stupa na snagu
- **25. mart 1957.** – Šest zemalja u Rimu potpisalo “**Rimske Ugovore**” o osnivanju Evropske ekonomske zajednice (EEZ) i Evropske zajednice za atomsku energiju (Euratom)

Rimski ugovori kao kamen temeljac evropske integracije predviđali su:

- ukidanje carinskih i drugih barijera i stvaranje zajedničkog tržišta;
- stvaranje zajedničke carinske tarife u trgovinskim odnosima sa svetom;
- slobodno kretanje ljudi, roba, usluga i kapitala;
- stvaranje jedinstvenog poljoprivrednog tržišta;
- stvaranje zajedničke trgovinske i socijalne politike;
- pridruživanje Zajednici kolonija kojima upravljaju države članice.

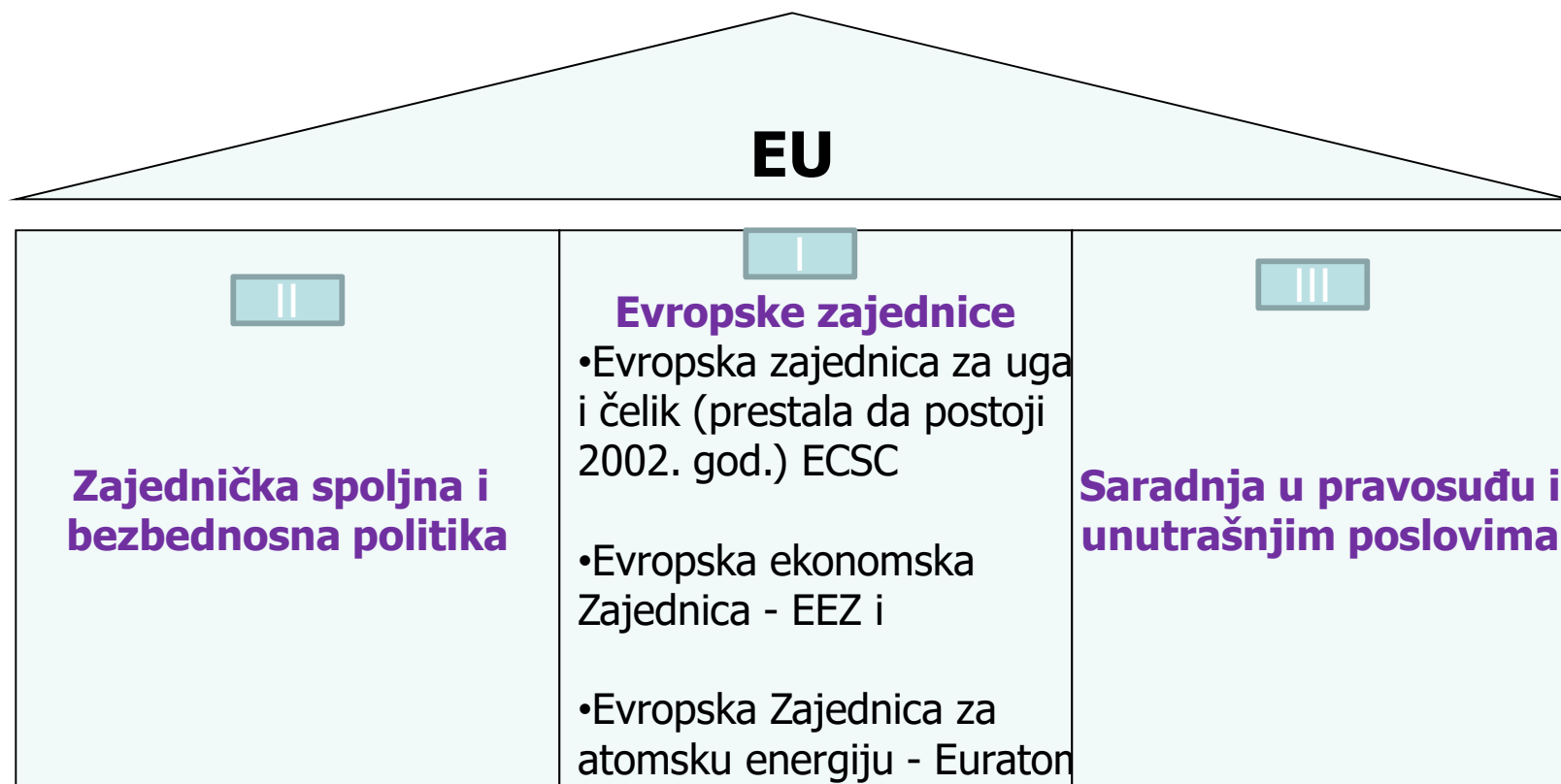
Euratom je predviđao:

- stvaranje uslova za razvoj nuklearne energije u mirne svrhe;
- obezbeđenje sirovina i goriva državama članicama i kontrola njihovog korišćenja;
- stvaranje zajedničkih propisa o zaštiti zdravlja i sigurnosti građana

- **13. mart 1979.** – Na snagu stupa **Evropski monetarni sistem (European Monetary System, EMS)** u okviru kojeg je usvojeno da se međunarodni obračuni vrše u zajedničkoj jedinici “**eki**” (European Currency Unit, ECU).
- **1. juli 1987.** – Na snagu stupa “**Jedinstveni evropski akt**”

- **7. februar 1992.** – 12 zemalja članica na Samitu u **Mastrihtu** potpisuje ***Ugovor o Evropskoj uniji*** gde se ističu glavni ciljevi EU:
 - ekonomska i monetarna kohezija i stvaranje jedinstvene valute;
 - uvođenje državljanstva Unije;
 - zajednička spoljna i odbrambena politika;
 - čvrsta saradnja u pravosuđu i unutrašnjim poslovima;
 - efikasnije delovanje mehanizama i institucija Zajednice.

Ugovorom iz Maastrichta definisano je da Evropska unija počiva na tri stuba

- Današnji izgled Evropske unije je određen:
 - **Ugovorom iz Mاستrihta,**
 - **Ugovorom iz Amsterdama,**
 - **Ugovorom iz Nice,**
 - **Ugovorom iz Lisabona** (Reformski ugovor) – stupio na snagu 1. decembra 2009.

- **1. januar 1994.** – Osnivanje **Evropskog monetarnog instituta (EMI)**
- **25. mart 1998.** – Evropska komisija formalno preporučuje 11 zemalja za ulazak u EMU
- **31. decembar 1998.** – Eki promenjen u evro po kursu 1:1
- **1. januar 1999.** – **Evropska centralna banka** preuzima centralnu monetarnu vlast. Ovaj datum se računa kao datum rođenja nove jedinstvene valute evra
- **2. januar 2001.** – **Grčka** postaje dvanaesti član EMU
- **1. januar 2002.** – **Evro** postaje zakonsko sredstvo plaćanja
- **1. juli 2002.** – Sve nacionalne valute iz Evro zone su povučene. Sve nacionalne valute su prestale zvanično da važe.

Evropska monetarna unija je unija nastala kao rezultat dogovora suverenih, demokratskih zemalja o napuštanju nacionalnih valuta i uvođenju nove, do tada nepostojeće valute, evro.

KRITERIJUMI KONVERGENCIJE KAO USLOV ZA ULAZAK U EMU

Stopa inflacije ne sme biti veća od 1,5 % u odnosu na prosek stopa inflacije u tri zemlje EU sa najnižom stopom inflacije

Budžetski deficit ne sme prelaziti 3% BDP-a date zemlje

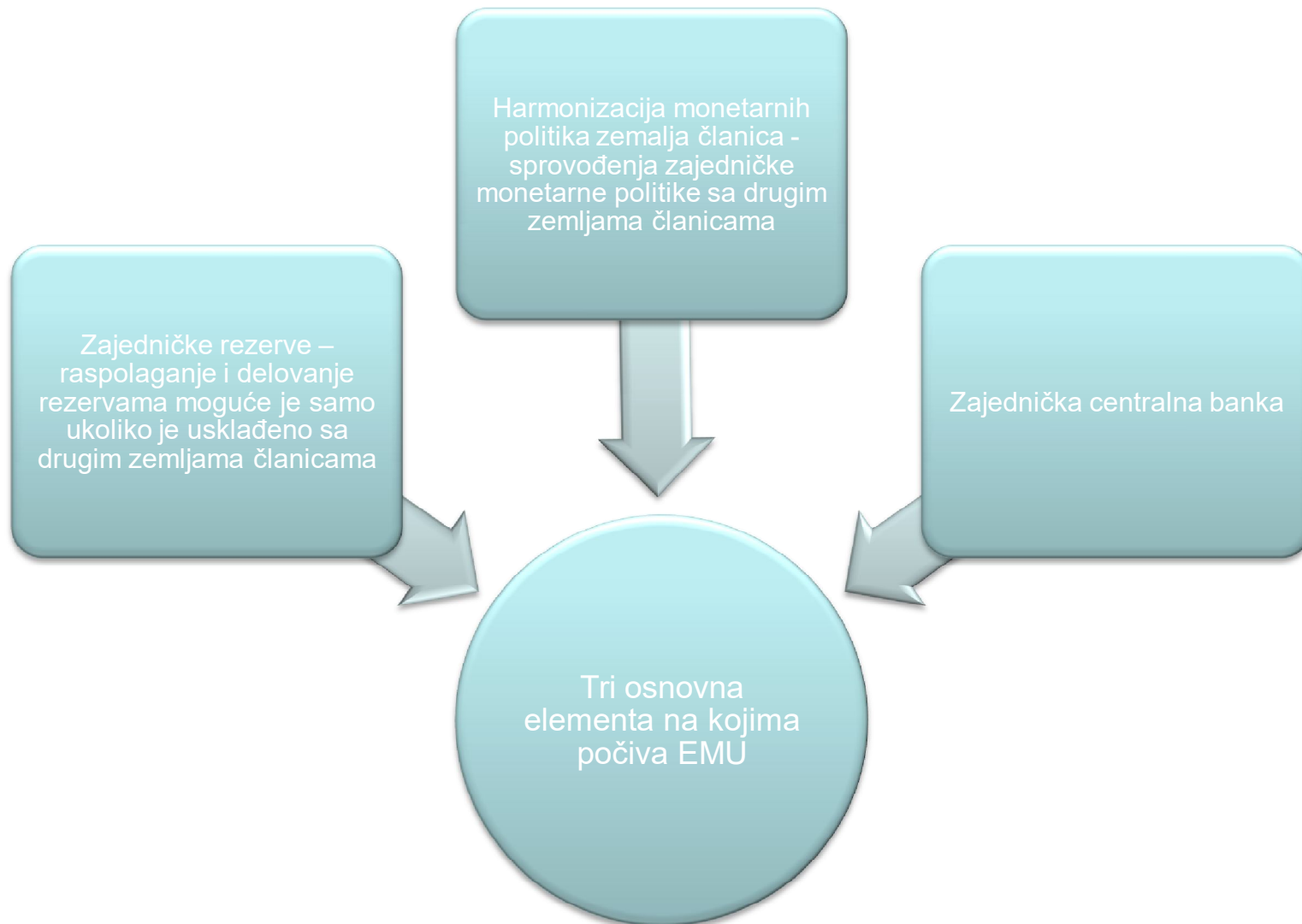
Javni dug ne sme biti veći od 60% BDP-a date zemlje

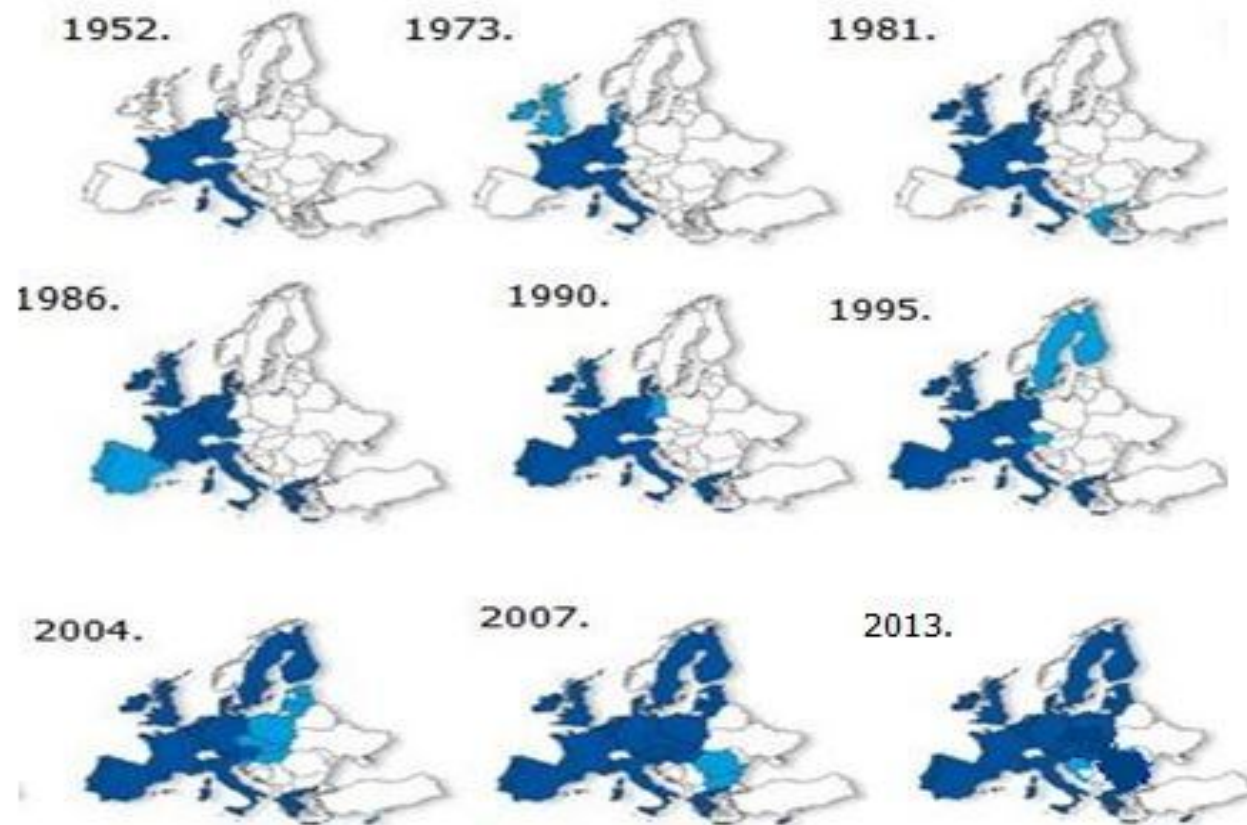
Poštovnje granice odstupanja valuta koju predvide EMS, bez devalvacije svoje valute u odnosu na druge valute zemalja članica EU

Dugoročne nominalne kamatne stope tokom godine ne smeju da odstupaju više od 2 % u odnosu na kamatne stope tri najuspešnije zemlje Unije, tj. tri zemlje sa najnižim kamatnim stopama

Evropski integracioni procesi

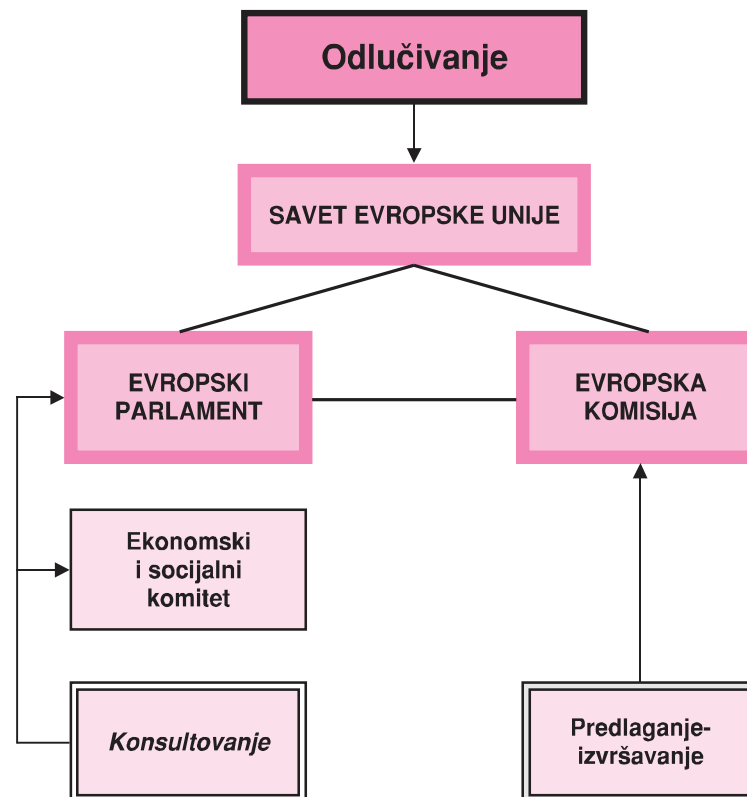
- 1. januar 1973. – Prvo proširenje Zajednice (Velika Britanija, Danska i Irska)
- 1. januar 1981. – Drugo proširenje (Grčka)
- 1. januar 1986. – Treće proširenje (Španija i Portugalija)
- 1. januar 1995. – Četvrto proširenje (Austrija, Švedska i Finska)
- 1. maj 2004. – Peto, najveće proširenje (Kipar, Češka, Estonija, Mađarska, Letonija, Litvanija, Malta, Poljska, Slovačka i Slovenija).
- 1. januar 2007. - Šesto proširenje (Bugarska i Rumunija)
- 1. jul 2013. – Sedmo proširenje (Hrvatska)

INSTITUCIJE

- Evropska komisija
- Savet Evropske unije
- Evropski parlament
- Evropski savet
- Sud pravde Evropske unije
- Evropski revizorski sud
- Evropska centralna banka

SAVETODAVNA TELA

- Ekonomski i socijalni komitet
- Komitet regiona
- Ombudsman
- Komitet stalnih predstavnika (COREPER)

- Evropska Komisija sastavlja predloge i inicijative na osnovu kojih Savet ministara odlučuje nakon konsultacija sa Evropskim parlamentom i Ekonomskim i socijalnim komitetom.
- Savet ministara i Komisija donose:
 - **Regulative (uredbe)**
 - Obavezne su i direktno se izvršavaju u zemljama članicama
 - **Direktive (uputstva)**
 - Obavezne su u pogledu rezultata koji se želi njima ostvariti, ali svaka zemlja članica ima slobodu izbora u vezi načina sprovođenja
 - **Odluke**
 - Obavezne su za one kojima su upućene
 - **Preporuke i mišljenja**
 - Njihovo sprovođenje nije pravno obavezujuće

► Prema Strategiji *Evropa 2020*, EU treba da izađe jača iz krize i da ostvari :

1. **pametan (*smart*) rast**, tj. razvoj privrede zasnovan na znanju i inovacijama;
2. **održiv (*sustainable*) rast**, tj. promovisanje veće efikasnosti resursa, „zelenije” i konkurentije privrede;
3. **obuhvatan (*inclusive*) rast**, tj. takvu privredu koja će povećati nivo zaposlenosti, produktivnost i društvenu koheziju.

- ▶ EU je postavila konkretne ciljeve i obaveze, kao što su:
- ▶ **povećanje stope zaposlenosti**
 - stanovništva starosti od 20 do 64 godine sa sadašnjih 69 % na 75 % i
- ▶ **povećanje ulaganja u istraživanje i razvoj**
 - sa 1,9 % GDP EU na 3 %.
- ▶ **Ispunjenje klimatsko-energetskih ciljeva formuliranih kao “20/20/20”**
 - Emisija ugljen - dioksida i drugih štetnih gasova trebalo bi da bude smanjena za 20 % u odnosu na 1990. godinu,
 - učešće energije iz obnovljivih izvora trebalo bi da učestvuje sa 20 % više u ukupnoj potrošnji,
 - Povećanje energetske efikasnosti za 20%
- ▶ **obrazovanje i primijenjena nauka,**
 - umesto sadašnjih 30 %, građana sa fakultetskom diplomom treba da bude 40%; smanjiti stopu preranog napuštanja školovanja sa 15% na 10%
- ▶ **smanjenje siromašnih**
 - sa 80 na 60 miliona, tj. smanjiti za 25% broj stanovnika koji živi ispod linije siromaštva.

Kopenhagenski kriterijumi

- ***Postojanje stabilnih institucija koje garantuju demokratiju, vladavinu prava, ljudska prava i zaštitu prava nacionalnih manjina;***
- ***Postojanje tržišne privrede kao i njenu sposobnost za sučeljavanje sa konkurencijom u okviru EU;***
- ***Preuzimanje obaveza koje proizlaze iz članstva u EU kao i privrženost ciljevima političke, ekonomske i monetarne unije.***

Proces pridruživanja obuhvata:

- održavanje sastanaka Konsultativne radne grupe,
- izradu pozitivne Studije izvodljivosti,
- početak pregovora,
- potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i
- stupanje na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Proces pristupanja obuhvata:

- upućivanje zahteva za prijem u Evropsku uniju,
- dobijanje statusa kandidata,
- početak pregovora o pristupanju,
- potpisivanje Sporazuma o pristupanju EU i
- stupanje na snagu Sporazuma i po toj osnovi članstvo u Evropskoj uniji.

Zemlje kandidati i potencijalni kandidati (2014. god.)

Zemlja	Površina (x 1000 km ²)	Broj stanovnika (miliona)	Blagostanje (bruto domaći proizvod per capita u dolarima)
Srbija	77	7,2	6 153
Crna Gora	14	0,6	7 371
Bosna i Hercegovina	51	3,8	4 805
Bivša jugoslavenska Republika Makedonija	25	2,1	5 456
Albanija	28	2,9	4 619
Turska	783	76,7	10 530
28 zemalja EU zajedno	4 272	507,4	36 317

Source: data.worldbank.org

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ ОРГАНИЗАЦИОНИХ НАУКА